

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีการกำหนดรูปแบบการวิจัย ประชากรที่ศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบวิธีการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบวิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่สำนักงานเกษตรจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด จำนวน 3,075 คน ประกอบด้วย

- 1) สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2) สำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น
- 3) สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ
- 4) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม
- 5) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา
- 6) สำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์
- 7) สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
- 8) สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร

- 9) สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร
- 10) สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด
- 11) สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย
- 12) สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ
- 13) สำนักงานเกษตรจังหวัดสกลนคร
- 14) สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์
- 15) สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองคาย
- 16) สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู
- 17) สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ
- 18) สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี
- 19) สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 3.1 สรุปกรอบอัตรากำลังข้าราชการ สำนักงานเกษตรจังหวัด 19 จังหวัดในสังกัด
กรมส่งเสริมการเกษตร

ที่	จังหวัด	ประเภท ที่ ๑ ป ระดั ปฏิบัติงาน	ประเภท ทั่วไประดับ ชำนาญงาน	ประเภททั่วไป ระดับอาวุโส	ประเภท วิชาการระดับ ปฏิบัติการ	ประเภท วิชาการ ระดับ ชำนาญ การ	ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญ การพิเศษ	ประเภท อำนวยการ ระดับต้น	ประเภท อำนวยการ ระดับสูง	รวม ทั้งสิ้น
1	กาฬสินธุ์	1	37	0	12	118	3	1	0	172
2	ขอนแก่น	2	47	3	19	160	1	0	1	233
3	ชัยภูมิ	3	50	1	15	96	3	1	0	169
4	นครพนม	3	23	0	24	67	3	0	1	121
5	นครราชสีมา	2	76	0	41	179	3	0	1	302
6	บุรีรัมย์	9	40	1	35	105	2	0	1	193
7	มหาสารคาม	2	39	1	17	89	3	0	1	152
8	มุกดาหาร	1	14	0	10	45	2	1	0	73
9	ยโสธร	4	16	1	17	50	3	0	1	92
10	ร้อยเอ็ด	1	39	3	24	125	3	1	0	196
11	เลย	4	26	0	18	64	3	1	0	116
12	ศรีสะเกษ	7	36	2	49	108	3	0	1	206
13	สกลนคร	6	45	0	18	104	3	0	1	177
14	สุรินทร์	5	27	0	30	106	3	1	0	172
15	หนองคาย	4	44	2	22	65	2	0	1	140
16	หนองบัวลำภู	3	23	0	11	40	4	0	0	81
17	อำนาจเจริญ	2	15	0	12	38	3	1	0	71
18	อุดรธานี	3	52	0	14	119	3	0	1	192
19	อุบลราชธานี	7	48	2	41	115	3	0	1	217
รวม 19 จังหวัด		69	697	16	429	1793	53	7	11	3,075

ที่มา : กลุ่มพัฒนาระบบงานและอัตรากำลัง กองการเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมการเกษตร ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2553

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่สำนักงานเกษตรจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยการใช้สูตรการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร (Finite Population) โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ e = ขนาดของความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{3,075}{1 + 3,075(0.05)^2}$$

$$n = \frac{3,075}{8.6875}$$

$$n = 354$$

กำหนดขนาดตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling Method) โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างตามจังหวัดและเทียบสัดส่วน เพื่อหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมในแต่ละจังหวัด

$$\text{จำนวนตัวอย่างแต่ละจังหวัด} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในจังหวัด}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

เมื่อแทนค่าสูตรโดยใช้วิธีการคำนวณตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละระดับปรากฏว่าต้องใช้ตัวอย่าง จำนวน 354 คน ดังแสดงผลในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามลำดับ

จังหวัด	ประชากร	จำนวนตัวอย่าง
กาฬสินธุ์	172	20
ขอนแก่น	233	27
ชัยภูมิ	169	19
นครพนม	121	14
นครราชสีมา	302	35
บุรีรัมย์	193	22
มหาสารคาม	152	17
มุกดาหาร	73	8
ยโสธร	92	11
ร้อยเอ็ด	196	23
เลย	116	13
ศรีสะเกษ	206	24
สกลนคร	177	20
สุรินทร์	172	20
หนองคาย	140	16
หนองบัวลำภู	81	9
อำนาจเจริญ	71	8
อุดรธานี	192	22
อุบลราชธานี	217	25
รวม	3,075	354

2.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling Method) โดยการกำหนดจำนวนตัวอย่างตามจังหวัดและเทียบสัดส่วน เพื่อหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมในแต่ละจังหวัด โดยคำนวณจำนวนตัวอย่างตามสูตรของ Yamane และกำหนดค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้ที่ระดับ 0.05 จากจำนวนประชากร 3,075 คน จึงคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้ 354 คน หลังจากนั้นจะรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling Method)

3. เครื่องมือการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

3.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานที่ปฏิบัติงาน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ โครงสร้างองค์กร เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม และนโยบายการปฏิบัติงาน เป็นคำถามแบบมาตรวัดของ Guttman ลักษณะคำถามปลายปิด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ การปรับตัว การบรรลุเป้าหมาย การบูรณาการ และการคงสภาพความสมบูรณ์ของระบบค่านิยม เป็นคำถามแบบมาตรวัดของ Guttman ลักษณะคำถามปลายปิด

ตอนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.2 การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

3.2.1 ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและรายละเอียดที่จะศึกษาวิจัยในครั้งนี้

3.2.2 ขก่างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับเนื้อหา และรายละเอียดที่กำหนดไว้ รวมทั้งตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องของการใช้ภาษา และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

3.2.3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ในแบบสอบถาม หลังจากร่างแบบสอบถามเสร็จแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาด้านงานวิจัย ปรับปรุง และตรวจสอบ หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบ (ดังมีรายชื่อในภาคผนวก) เมื่อพบข้อบกพร่อง ผู้ศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์และมีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

3.2.4 นำแบบสอบถามไปทดสอบเพื่อวัดความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1951 อ้างถึงในวรรณดี แสงประทีปทอง 2548:143) โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด ต่อจากนั้น จึงนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจให้คะแนน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ ผลการทดสอบ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านองค์กร เท่ากับ 0.9702 และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานเท่ากับ 0.9668

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ เอกสารของกรมส่งเสริมการเกษตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานและปัจจัยด้านองค์กร

4.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างของข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด ที่ส่งคืนมาให้แก่ผู้วิจัยโดยตรง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 354 ชุด หรือ 100%

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตหน่วยงานโดยทำหนังสือจากสาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบุคลากรในหน่วยงานสำนักงานเกษตรจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 19 จังหวัด

2. ส่งแบบสอบถามไปให้สำนักงานเกษตรจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวม 19 จังหวัด จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 354 คน โดยรับแบบสอบถามกลับคืนมา 354 ฉบับ หรือ 100%

4.3 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบแล้ว ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามอีกครั้ง หลังจากนั้นจะนำไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมา ทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ตอบกลับมาทุกชุดก่อนจะนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานที่ปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ โครงสร้างองค์กร เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม และนโยบายการปฏิบัติงาน โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การปรับตัว การบรรลุเป้าหมาย การบูรณาการ และการคงสภาพความสมบูรณ์ของระบบค่านิยม โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ด้วยสถิติอนุमान โดยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

5.5 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคำถามปลายเปิด โดยการใช้ความถี่ และรวบรวมจัดกลุ่มข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษารวบรวมคะแนนทั้งหมด เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการอิงเกณฑ์ ซึ่งแบ่งระดับออกเป็น 4 ระดับ โดยใช้วิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนช่วง}} = \frac{(4 - 1)}{4} = 0.75$$

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย เพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วงดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.25 – 4.00 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.24 หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.75 – 2.49 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.74 หมายถึง น้อยที่สุด